

ଧରତ୍ରୀ
DHARITRI

ମୂଲ୍ୟ: ₹ ୧/-

ସାହିତ୍ୟାଳୟ

୪-୧୭ ମାର୍ଚ୍ଚ, ୨୦୨୦

ସୂଚନ-ସ୍ତୁତି : ସତ୍ୟ ମିଶ୍ର

ସ୍ମରଣୀୟ : କ୍ଷୀରୋଦ ଦାସ

ଗନ୍ଧ : କୃଷ୍ଣ କୁମାର ମହାନ୍ତି

ପ୍ରଥମ ବହି : ପିନାକୀ ମିଶ୍ର

କାଳକୁ ମୋଡ଼ି ତଂଗା ତିଆରି କରି ତାକୁ ପାଣିରେ ଭସେଇବା ଖେଳ ପିଲାଦିନର। ଏବର ସହରୀ ପିଲାମାନେ ସେହି ଖେଳର ଆନନ୍ଦରୁ ବଞ୍ଚିତ ରହୁଥିବେ; କାରଣ କରି, ପଲିଥିନ୍ ଅନ୍ତଃସ୍ରୋତ ଓ ବହିଃସ୍ରୋତ ସହିତ ସଂଗ୍ରାମ କରି ସବୁ ଜଳସ୍ରୋତ ପରାଜିତ। ତଂଗା କେମିତି ଭାସିବ? ଜୟପୁର ସହରର ରାଜୁସାହିରେ ମୋର ବାଲ୍ୟକାଳ କଟିଥିଲା। ସାମ୍ବାର ରାସ୍ତା ଓ ଘରର ବାରଣ୍ଡା (ଆମେ କହୁଥିଲୁ ପିଣ୍ଡା) ମଝିରେ ଥିଲା ମ୍ୟୁନିସିପାଲିଟି ଦ୍ଵାରା ଖୋଦିତ ନାଳ। ବର୍ଷାଦିନେ ସେହି ନାଳରେ ବହୁଥିବା ଗୋଳିଆ ପାଣି ଉପରେ କାଗଜ ତଂଗା ଭସାଇବାର ସ୍ମୃତି ମନରେ ସଦା ଉଜ୍ଜୀବିତ। ରାସ୍ତାରୁ ଘର ଭିତରକୁ ଆସିବା ପାଇଁ କୌଣସି ପାହାଚ କିମ୍ବା କଂକ୍ରିଟ୍ ପ୍ଲାଟ୍ ନ ଥିଲା। ପ୍ରାୟ ମସୃଣ ପୃଷ୍ଠ ଥିବା ଖଣ୍ଡିତ ବଡ଼ ପଥରକୁ ସେହି ଦାୟିତ୍ଵ ଦିଆହୋଇଥିଲା। ସବୁ ଘର ସେମିତି। ଭାସିଭାସି ଗଲାବେଳେ ତଂଗାଟି ଯଦି ଏମିତି କୌଣସି ପଥର ତଳେ ଲୁଚିଯାଏ, ସେ ପାଣିସ୍ରୋତରେ ଆରପଟକୁ ଆସିବା ପର୍ଯ୍ୟନ୍ତ ମନରେ ଉକ୍ଷୟ ରହିଥାଏ।

ବେଳେବେଳେ ତଂଗାଟି ଏପଟୁ ପଶି ଆରପଟେ ବାହାରେ ନାହିଁ। ଭିତରେ କୌଣସି ଅଦୃଶ୍ୟ ଘାସ, କୁଟା କିମ୍ବା ମାଟିକଡ଼ରେ ଲାଗି ରହିଥାଏ। କାହାର ତଂଗା ବାହାରି ଆସେ, ଆଉ କାହାର ଆସିବ ବାହାରେ ନାହିଁ। ସେଇ ସୁଡ଼ଙ୍ଗ ଭିତରେ ତା'ର ବିଲୟ ଘଟେ। ପାଣି ଉପରେ ପୁଣି ନିଜ ସ୍ଥିତି ଜାହିର କରିବା ପରେ ହଲି ଦୋହଲି ଭାସିଗାଲେ। କେଉଁଠି ଅଟକିଯାଏ, ପୁଣି ଭାସି ଚାଲେ।

କାଗଜ ତଂଗାର ସେହି ଚିତ୍ର ମନ ଭିତରେ ଯେତେ ଗଭୀର ଭାବରେ ପ୍ରୋତ୍ସାହଣ ହୋଇ ରହିଥିଲେ ସୁଦ୍ଧା (ଏମିତି ତ କେତେ ଜିନିଷ ରହିଥାଏ!) ସେ କେବେ ଗୋଟାଏ ଗଛର ନାୟକ ହୋଇ ବାହାରିବ, ଏ କଥା କେବେ ଭାବି ନ ଥିଲା। ୧୯୭୧-୭୨ରେ ମୁଁ କେତେଜଣ ସହପାଠୀଙ୍କ ସହିତ ସମ୍ବଲପୁରର ବଡ଼ବଜାରରେ ଏକ ଅସ୍ଥାୟୀ ଛାତ୍ରାବାସରେ ରହୁଥିଲି। ସେଠାରେ ହସଖୁସି, ଗୁଲି, ସିନେମାଦେଖା, ନଦୀକୂଳରେ ବୁଲି ସହିତ ସାହିତ୍ୟ ଚର୍ଚ୍ଚାର ସୁସ୍ଥ ବାତାବରଣଟିଏ ମଧ୍ୟ ତିଆରି ହୋଇ ଯାଇଥିଲା। ଏସବୁ ସାହିତ୍ୟିକ ବାଦବିସୟାଦ ଆସି ଔପଚାରିକ ନ ଥିଲା, ନିତଦିନିଆ କଥାବାତାର ଅଂଶ ହୋଇ ରହିଥିଲା।

ଏମିତି ପରିବେଶ ଭିତରେ ପଢ଼ିଥିବା ସାହିତ୍ୟ ଓ ନିଜ ଭିତରୁ ମୁକ୍ତି ଲୋଡ଼ୁଥିବା ଚିନ୍ତା, ଅନୁଭୂତି, ସ୍ମୃତି ଇତ୍ୟାଦି ଅଧିକାଂଶ ସମୟରେ ମନକୁ ଆବୋରି ରଖୁଥିଲା। ସବୁ କାହାଣୀର ଚରିତ୍ର ଯେ ମନୁଷ୍ୟ ହେବା ଅପରିହାର୍ଯ୍ୟ ନୁହେଁ, ଏହି ବିଶ୍ଵାସରେ ମୁଁ ଗୋଟାଏ ବିରାଡ଼ିକୁ ନେଇ 'ପାଖବିକ' ଶୀର୍ଷକରେ ଗଛଟିଏ ଲେଖି ସାରିଥିଲି। ତାହା ପ୍ରକାଶିତ ହୋଇ କିଛି ପାଠକୀୟ ପ୍ରଶଂସା ମଧ୍ୟ ସାଉଁଟିଥିଲା। ସେତେବେଳେ ମୁଁ ଆଉ ପାଦେ ଆଗକୁ ଯାଇ ନିଜକୁ

ନିଜେ ବୁଝାଇଲିଯେ ଗଛର ସବୁ ଚରିତ୍ର ମନୁଷ୍ୟ ହେବା ଯେପରି ଅନାବଶ୍ୟକ, ଜୀବନଧାରୀ ପ୍ରାଣୀ ହେବା ମଧ୍ୟ ସେପରି ଅନାବଶ୍ୟକ। ନିର୍ଜୀବ ବସ୍ତୁକୁ ନାୟକ ବା ନାୟିକା କରି ଗଛ ଲେଖିବାର ଇଚ୍ଛା ଜନ୍ମିବା ମାତ୍ରେ ପ୍ରଥମେ ଯେଉଁ ବସ୍ତୁଟି ମୋ' ଆଗରେ ପ୍ରତିଭାତ ହେଲା, ତାହା ପିଲାଦିନରୁ ମୋ' ମନ ଭିତରେ ସଞ୍ଚିତ ସେଇ କାଗଜ ତଂଗା। ହେଲେ, କେବଳ ଚରିତ୍ର ନିରୂପିତ ହୋଇଗଲେ ତ ଗଛ ହୋଇଯାଏ

ଗତିଶୀଳତା ଓ ଗତିବିରତି ମୋ' 'ତଂଗା' ଗଛର ଶୈଳୀ...

ସତ୍ୟ ମିଶ୍ର

ନାହିଁ! ସେହି ସମୟର ପରିବେଷ୍ଟନୀ ମୋତେ ବ୍ୟକ୍ତି ଓ ତା'ର ସ୍ଥିତି ମଧ୍ୟରେ ଥିବା ବିରୋଧାତ୍ମକ ବିଷୟରେ ବାରମ୍ବାର ସଚେତନ କରୁଥିଲା। ମନରେ ଉଦ୍‌ବିତ ଚରିତ୍ର ସହିତ ମସ୍ତିଷ୍କକୁ ଆନ୍ଦୋଳିତ କରୁଥିବା କଥ୍ୟର ସମନ୍ଵୟରେ ଜନ୍ମନେଲା 'ତଂଗା' ଗଛ। ମନେପଡ଼ୁଛି, ପାଣିର ପ୍ରବାହ ଓ ତା' ଉପରେ ତଂଗାର ଗତିକୁ ସୂଚିତ କରିବା ଭଳି ଶୈଳୀ ମଧ୍ୟ ଗଛରେ ବ୍ୟବହାର କରିବାକୁ ଚେଷ୍ଟା କରିଥିଲି। ପାଠକଙ୍କୁ ଗତିଶୀଳତାର

ଅନୁଭବ ଦେବା ପାଇଁ ଗଛର ପ୍ରଥମାର୍ଦ୍ଧରେ କେତେକ ଛୋଟ ବାକ୍ୟକୁ ଦୁଇଭାଗରେ ବିଭକ୍ତ କରି ତା' ମଧ୍ୟରେ ଗୋଟାଏ ଗୋଟାଏ ଅନୁଚ୍ଛେଦ ଭର୍ତ୍ତି କରିଥିଲି। ତଂଗାର ଗତି ବନ୍ଦ ହୋଇଯିବା ପରେ ଏ ପ୍ରକାର ବର୍ଣ୍ଣନା ଶୈଳୀର ମଧ୍ୟ ବିଲୟ ଘଟିଥିଲା। ତେଣୁ ଗଛର ପ୍ରଥମାର୍ଦ୍ଧ ଏବଂ ଦ୍ଵିତୀୟାର୍ଦ୍ଧକୁ ଦୁଇ ପୃଥକ୍ ଶୈଳୀରେ ଲେଖିବାକୁ ଚେଷ୍ଟା କରିଥିଲି। ମୁଁ ଏବଂ ଛାତ୍ରାବାସର ଅନ୍ୟତମ ଅନ୍ତେବାସୀ, ମୋର ସାହିତ୍ୟିକ

ସତ୍ୟ ମିଶ୍ରଙ୍କ ଜନ୍ମ ୧୯୫୨ ଜୁଲାଇ ମହିଲ୍ଲୀରେ, କୋରାପୁଟ ଜିଲାର ଜୟପୁରରେ। ଇଂଲିଣ୍ଡରେ ସ୍ନାତକୋତ୍ତର ଓ ଏଲ୍.ଏଲ୍.ବି. ମିଶ୍ରଙ୍କ ବୃତ୍ତି-ଜୀବନ ଆରମ୍ଭ ହୁଏ ବରଗଡ଼ର ଲରସା କଲେଜରୁ। ପରେ ବ୍ରହ୍ମପୁରର ଖଲିକୋଟ କଲେଜରେ ଅଧ୍ୟାପନା। ଅଧ୍ୟାପନାରୁ ଅବ୍ୟାହତ ନେଇ ଇଣ୍ଡିଆନ୍ ଓଭରସିଜ୍ ବ୍ୟାଙ୍କରେ ଯୋଗଦାନ ଓ କେନ୍ଦେରାଲ ମ୍ୟାନେଜର ପଦରେ ଅବସ୍ଥିତ ଥାଇ ସେବାନିବୃତ୍ତ। ପ୍ରକାଶିତ ମାତ୍ର ଦୁଇଟି ଗଛଗ୍ରନ୍ଥ- 'ବହୁବଚନ' (୧୯୭୩) ଓ 'ମିଛ ରାସ୍ତାର ସତ' (୨୦୧୯)। ଅଥଚ ବିଗତ ଶତାବ୍ଦୀର ଉତ୍ତର-ସତ୍ତୁରିରେ ସତ୍ୟ ଥିଲେ ଓଡ଼ିଆ ଗଛର ଏକ ନୂଆ ଆରମ୍ଭ। ତାଙ୍କ ଗଛରେ ଚୟିତ ଚରିତ୍ର ଓ ରଚନା-ଶୈଳୀରେ ଥିବା ତାଜାପଣ ପାଠକ ମହଲରେ ଆଣିଥିଲା ଯେଉଁ ବିହ୍ୱଳତା, ତା'ର କୃତିତ୍ଵ ବିକଳ୍ପ ଥିଲା ତାଙ୍କ ସମକାଳର କଥା-ସୃଷ୍ଟିରେ ଓଡ଼ିଆ ଗଛ ସାହିତ୍ୟକୁ ତାଙ୍କର ମୂଲ୍ୟବାନ ଅବଦାନ ପାଇଁ 'ପରବ୍ ସମ୍ମାନ' ଓ 'ଝଙ୍କାର ଗଛ ପୁରସ୍କାର'ରେ ସେ ସମ୍ମାନିତ।

ବନ୍ଧୁ ଶୁଭେନ୍ଦୁ ମୁଣ୍ଡ ସେତେବେଳେ କବି ସଜି ରାଉତରାୟଙ୍କ ସହିତ ପତ୍ର ବିନିମୟ କରୁଥିଲୁ। ସେତେବେଳକୁ ତାଙ୍କୁ ଜ୍ଞାନପୀଠ ପୁରସ୍କାର ମିଳି ନ ଥିଲା। ତାଙ୍କ ଦ୍ଵାରା ସମ୍ପାଦିତ 'ଦିଗନ୍ତ' ପତ୍ରିକା ପାଇଁ 'ତଂଗା' ଗଛ ପଠାଇବା ମାତ୍ରେ ସଜି ରାଉତରାୟଙ୍କ ସ୍ଵୀକୃତି ଓ ସନ୍ତୋଷ ସମ୍ବଳିତ ଉତ୍ତର ଆସିଗଲା। 'ତଂଗା' ଗଛର ପ୍ରଥମ ପ୍ରକାଶ ଦିଗନ୍ତରେ, ୧୯୭୨ରେ।

ଅଠଚାଳିଶ ବର୍ଷ ତଳେ ଲେଖା ହୋଇଥିଲା 'ତଂଗା', ଯାହାକୁ ପାଠକଙ୍କ ଭୃତ୍ତିଭୂମି ପ୍ରଶଂସା ମିଳିଥିଲା। ବେଳେବେଳେ ମନରେ ପ୍ରଶ୍ନ ଉଠେ; ସେହି ଭାବନା, ସେହି ଚିନ୍ତାକୁ ନେଇ ଏବେ ଯଦି ମୁଁ ଆଉ ଥରେ 'ତଂଗା' ଗଛଟିକୁ ଲେଖେ, ତେବେ କ'ଣ ହେବ ତା'ର ରୂପରେଖ? ଏ ପ୍ରଶ୍ନର ଉତ୍ତର କିନ୍ତୁ ମୋ' ପାଖରେ କାହିଁ?

ବୋତଲ ବେତାଳ ଦୁଇଟି ମିନିକଥା ଶିବ ମିଶ୍ର ଠିଆ ମେଲା

ସେ ଦିନ ସାନ୍ଧ୍ୟ ଭ୍ରମଣରେ ଗଲାବେଳେ ବନ୍ଧୁ ପଚାରିଲେ- ସତରେ କ'ଣ ଭୂତ ପ୍ରେତ ବେତାଳ ଅଛନ୍ତି? ମୁଁ କହିଲି- ହଁ, ଅଛନ୍ତି। କେଉଁଠେ ଜାଲରେ ପଡ଼ିଥିବା ବୋତଲରୁ ବେତାଳ ବାହାରିବା କଥା କ'ଣ ତମେ ଜାଣିନ? ବନ୍ଧୁ କହିଲେ- ସେ କଥା ସତ ନୁହେଁ, ଗୋଟେ ଗପ। ମୁଁ କହିଲି- ସବୁ ଗପର ମଞ୍ଜି ସତ। ବାସ୍ତବ ମଞ୍ଜିରୁ କଳ୍ପନାର ଗପ ଡକେଇଥାଏ।

ଏତିକିବେଳେ କିଏ ଜଣେ ଉଡ଼ିଲା ପରି ଆମ ଆଡ଼କୁ ମାଡ଼ି ଆସି କହିଲା- ଦେଖ ମୁଁ ଆସିଗଲି। ଏବେ ମାଗ। ତମେ ଯାହା ମାଗିବ ମୁଁ ଦେଇପାରିବି। କହ ତମର କ'ଣ ଦରକାର?

ବନ୍ଧୁ ତାଟକା ହୋଇ ତା' ଆଡ଼କୁ ରାହିଁ ରହିଥିବାବେଳେ ମୁଁ ସେ ଆଗଛୁକକୁ କହିଲି- ଯେତେବେଳେ ଆମର ଦରକାର ପଡ଼ିବ ଆମେ ତମକୁ ଡାକିବୁ, ଏବେ ତମେ ଯାଆ। ସିଏ ଯେମିତି ଆସିଥିଲା ସେମିତି ଭୂଇଁରେ ଲାଗେ ନ ଲାଗେ ପାହୁଣ୍ଡ ପକାଇ ଚାଲିଗଲା। ମୁଁ ବନ୍ଧୁଙ୍କୁ କହିଲି- ତା' ହାତରେ ବୋତଲଟିଏ ଥିଲା, ଆଉ ସେଥିରେ କିଛି ନାଲିପାଣି ଥିଲା ଦେଖିଲ ତ? ବନ୍ଧୁ କହିଲେ- ଦେଖିଲି ଆଉ ବି ଜାଣିଲିଯେ, ବୋତଲରେ ବେତାଳ ରହିବା କଥା ଏକଦମ୍ ସତ।

ହା ଟମ୍ପେରଡ଼ା ସ୍ଵାମୀଙ୍କ ମୁଣ୍ଡରେ ନୂଆ ଗୋପିଟିଏ ଦେଖି ସ୍ତ୍ରୀ ପଚାରିଲେ- ତମେ ପରିବା ଆଣିବା ପାଇଁ ଯାଇଥିଲ ନା ଗୋପି କିଣିବାକୁ? ସ୍ଵାମୀ କହିଲେ- ହାଟରେ ଅଧାବାମ୍ପରେ ଶାଢ଼ି ବିକା ହେଉଥିଲା। ମୁଁ ହଜାରେ ଟଙ୍କା ଆ ଶାଢ଼ିଟିଏ ପାଞ୍ଚଶହ ଦେଇ କିଣିବାରୁ ସେ ବେପାରୀ ଖୁସି ହୋଇ ମାଗଣାରେ ମୋତେ ଏ ଗୋପିଟା ପିନ୍ଧାଇଦେଲା। ସ୍ତ୍ରୀ କହିଲେ- ଏଇଟା ତମକୁ ଭଲ ମାନ୍ଦୁଛି। ସ୍ଵାମୀ ହାତକୁ ଶାଢ଼ିଟି ବଢ଼ାଇଦେଇ ସ୍ଵାମୀ କହିଲେ- ଏଇଟା ପିନ୍ଧ, ଦେଖୁବ ତମେ କେମିତି ସୁନ୍ଦର ଦିଶୁଛ। ସ୍ତ୍ରୀ ହସିବେଳେ ସ୍ଵାମୀଙ୍କ ହାତରୁ ଶାଢ଼ିଟି ନେଇ ଭିତର ଘରକୁ ଚାଲିଗଲେ।

ଦି' ମିନିଟ୍ ପରେ ସ୍ଵାମୀଙ୍କର ବିକଳିଆ ଡାକ ଶୁଣି ଘଟଣା କ'ଣ ଜାଣିବା ପାଇଁ ସ୍ଵାମୀ ସେ ଘରକୁ ଯାଇ ଦେଖିଲେ, ସିଏ ଆଣିଥିବା ଶାଢ଼ିଟାରେ ଏଡ଼େଏଡ଼େ ଦି'ଟା କଣା। ସ୍ଵାମୀଙ୍କ ଆଡ଼କୁ ଶାଢ଼ିଟା ଫିଙ୍ଗିଦେଇ ସ୍ତ୍ରୀ କହିଲେ- ବୁଝିଲି, ସେ ଶାଢ଼ି ବେପାରୀ ମାଗଣାରେ ଗୋପି ପିନ୍ଧାଇ ନାହିଁ। ତମଠୁ ପାଞ୍ଚଶହ ଟଙ୍କା ନେଇ ତମକୁ ଗୋପି ଚଢ଼ାଇ ଦେଇଛି।

ଏବେ ସ୍ଵାମୀ ସ୍ତ୍ରୀଙ୍କୁ, ସ୍ତ୍ରୀ ସ୍ଵାମୀଙ୍କୁ ଚାହିଁ ରହିଲେ। ଦୁହିଁଙ୍କର ଦୁଃଖ ମୁଦା, ଆଖି ଠିଆ ମେଲା।

- ବାଣପୁର, ଖୋର୍ଦ୍ଧା

ଶେଲା ପ୍ରତୀକ୍ଷା

ପ୍ରତୀକ୍ଷା

କୃଷ୍ଣ କୁମାର ମହାନ୍ତି

ଷ ହେଲା ପ୍ରତୀକ୍ଷା ।
 ଏଥର ଅପେକ୍ଷାକୃତ ଶୀଘ୍ର ପହଞ୍ଚିଲା ତମ ଚିଠି ।
 କେତେକାନ୍ତରେ ଅଷ୍ଟମ ଶ୍ରେଣୀର ସରକାରୀ ଲେଖିବା ପରି
 ତମ ଚିଠି ଖୁବ୍ ଦୀର୍ଘ ଓ ପ୍ରଜାପତିର ହସ ପରି ମୂଲ୍ୟାୟନ । ତମ
 ଚିଠିର ଶବ୍ଦସବୁ ତମ ପରିକା ନିରାହ କିମ୍ବା ଚଢ଼େଇ ଛୁଆର ଚାଲି
 ପରି ଥାକୁଲୁ ଥୁକୁଲୁ । ଏକା ନିଃଶ୍ଵାସେ ପଢ଼ିବା ଭଳି ପୃଥିବୀଯାକର ଉତ୍କଣ୍ଠା
 ପୂରେଇଥାଏ ଚିଠିରେ- ପଢ଼େ ଓ ପଢ଼େ । ପୁଣି ପଢ଼େ ଓ ପଢ଼େ । ଭଲ
 ଲାଗେ । ଏତେ ଭଲ ଚିଠି ଲେଖିବା ଶିଖିଲ କେଉଁଠୁ ତମେ- ଜାଣେନା ।
 ତେଣୁ ତମ ଚିଠି ପାଇଁ ସବୁବେଳେ ଲୁଚେଇ ରଖିଥାଏ ଲୋଭ ଆଉ
 ପ୍ରତୀକ୍ଷା । ଅସରତି ପ୍ରତୀକ୍ଷା ।

ତମେ ଏଥର ମୋ' ପାଖକୁ କିଛି ଗୋଟାଏ ଲୋଡ଼ିଛ ନା ଶ୍ୟାମଳୀ ?
 ତମର ସମୁଦାୟ ଚିଠି ପଢ଼ିବା ପରେ ଲାଗିଲା, ଏତେଦିନଯାଏଁ କେଉଁ ଜିନିଷ
 ତମକୁ ଦେଇନାହିଁ ଯେ ଚିଠି ସାରା ଏକ ଅପ୍ରକାଶ୍ୟ ଲୋଡ଼ିବା ପଣରେ
 ତମେ ବିହ୍ୱଳ ହୋଇଛ । ତମଠାରେ ମୋର ଅଦେୟ ବୋଲି ଆଉ କିଛି
 ଅଛି କି ? ମୋର ସାରା ସାରା ଭଲପାଇବା, ମୋର ଭୟ ଜର୍ଜର ହୃଦୟ,
 ମୋର ଆବେଗ ଆଉ ଦୁଃଖ: ସବୁ ତମ ପାଇଁ ମୁକ୍ତ ସେହିଦିନୁ, ଯେଦିନୁ
 ତମେ ତମର ଲୁହରେ ଲେଖିଲ ପ୍ରଥମ ଚିଠି ।

ଏହାପରେ ତମେ କ'ଣ ମାରିଛ ମୋତେ ?
 ସବୁବେଳେ ଦେଇ ଚାଲିଛ ତମର ସମର୍ପଣ, ତମର
 ତ୍ୟାଗ, ତମର ପ୍ରେମିକାପଣର ପ୍ରମାଣ । ତମର
 ସବୁ ପ୍ରୀତି, ପ୍ରତ୍ୟକ୍ଷା ଭିତରେ ମୋର କେଉଁ ଭୂମିକା
 ତମ ଅଭୀଷ୍ଟା- ଜାଣେନା । ଏତିକି ଲାଗୁଛି ଯେ କିଛି
 ଗୋଟାଏ ମାରିଛ ଏଥର ତମେ । କ'ଣ ତାହା ?
 ଯଦିଓ କଥା ଥିଲା ଭଲ ପାଇବାର ପୃଥିବୀଟିଏ
 ଗଢ଼ିବା ଆମେ, ଯେଉଁଠି ପ୍ରତ୍ୟକ୍ଷା ବୋଲି କିଛି
 ହିଁ ନ ଥିବ । ନିଃସର୍ଭ ଓ ନିଃସ୍ଵାର୍ଥ ଭଲ ପାଇବାର
 ସବୁଜିନାରେ ଗଢ଼ି ଉଠିବ ଏକ ଅଲଗା ପୃଥିବୀ
 ଆମର । ସେଠି ତମେ ଖୁଆଇ ଦେଉଥିବ ମୋତେ,
 ମୁଁ ଖାଉଥିବି । କେବେ ତମର ପ୍ରେମିକ ହୋଇ ତ
 କେବେ ତମର କୁନିପୁଅ ହୋଇ । ପୁଣି କେବେ
 ତମର ବୁଢ଼ା ବାପାଟେ ହୋଇ । ସେଠି ମୁଁ ଖୁଆଇ
 ଦେଉଥିବି ଓ ତମେ ଖାଉଥିବ । କେବେ ମୋର
 ପ୍ରେମିକା ହୋଇ ତ କେବେ ମୋର ମା' ହୋଇ ।
 ପୁଣି କେବେ ମୋର ଝିଅ ହୋଇ । ସେମିତି କ'ଣ
 ହୋଇ ପାରିବନି ଶ୍ୟାମଳୀ ? ଗୋଟେ ଅଜ୍ଞାନୀ
 ନ କଲେ କ'ଣ କାହାକୁ ଭଲପାଇବା ଯାତି ଦେଇ
 ହେବନି ? ଆଜିକାଲିର ଭଲପାଇବାଠାରୁ କ'ଣ ଭିନ୍ନ
 କରି ହେବନି ଆମ ଭଲପାଇବା ? ହେବ । ନିଶ୍ଚୟ
 ହେବ ।

ତମେ ତା' ହେଲେ କ'ଣ ମୋତେ ହିଁ ଲୋଡ଼ିଛ ?
 ତମର ଅବଲମ୍ବନଟିଏ ହୋଇ ସାରା ଜୀବନ ତମ
 ପାଖେ ପାଖେ ରହିବାର ପ୍ରତିଶ୍ରୁତି ଲୋଡ଼ିଛ ? କିନ୍ତୁ କାହିଁକି
 ଏସବୁ ଲୋଡ଼ା ହେଲା । କାହିଁକି ଏ ଗତାତୁରତିକତା, ପାରମ୍ପରିକତାରେ
 ପଢ଼ିବାକୁ ଇଚ୍ଛା କଲ ଶ୍ୟାମଳୀ ? ଜାଣିନ ଏଥିରେ କେତେ ଦାହ, କେତେ
 ଯନ୍ତ୍ରଣା, କେତେ ବେଦନା, କେତେ ବ୍ୟଥା ! ଥରେ ଏଥିରୁ ମୁକୁଳି ଯିବାର
 ଜିଦ୍ କରି ଦେଖ କେତେ ଶ୍ୟାମଳ ସୁନ୍ଦର ସେହି ଜଗତ, ଯାହା ଏକଦମ୍
 ତମର ! ଏକଦମ୍ ମୋର । ଗୋଟାପଣେ ଆମର ।

ମୁଁ ଜାଣେ ତମର ଗୋଟାଏ ଜିଦ୍ ଥିଲା, ଗୋଟାଏ ପଣ ଥିଲା,
 ସ୍ଵାଭିମାନ ଥିଲା: ତମେ କେବେ କାହାର ଆତ୍ମୀୟତାରେ ବନ୍ଧାପଡ଼ିବ
 ନାହିଁ; କେବେ କାହାର ଭଲ ପାଇବାରେ ନିଜକୁ ସମର୍ପି ଦେବ ନାହିଁ, କାହା
 ପାଇଁ ଆନମନା ହେବନାହିଁ । ଜାଣେ, ଏସବୁ ଜିଦ୍ ଓ ସ୍ଵାଭିମାନ ଭିତରେ
 ତମେ ଆଉ ନିଜକୁ ଆବଦ୍ଧ କରି ରଖିପାରନା । କେଉଁ ଏକ ଦୁର୍ବଳ ମୁହୂର୍ତ୍ତରେ
 ତମେ ଗୋଟିଏ ନିର୍ଲିପ୍ତ ଆକର୍ଷଣର ଅଧୀନ ହୋଇ ସାରିଛ । କିନ୍ତୁ କାହିଁକି

ଏସବୁ ଘଟିଲା ? ତମକୁ ଚିହ୍ନିବା ପୂର୍ବରୁ ତମେ ଥିଲ ମୋ' କବିତାର ମୁଗ୍ଧ
 ପାଠକାଟିଏ ମାତ୍ର । କବିତା ପଢ଼ିବାକୁ ଖୁବ୍ ଭଲ ଲାଗେ ବୋଲି ବେଶ୍
 କେତେକଣ କବି ଥିଲେ ତମର ପ୍ରିୟ । ମୋର ଗୋଟିଏ କବିତାକୁ ପଢ଼ି
 ତମର ସେ ଯେଉଁ ପ୍ରଥମ ଚିଠି ମୋତେ ଆଲୋଡ଼ିତ କରିଥିଲା, ପ୍ରଥମ
 ଥର ତମଠାରେ ପାଇଥିଲି ଅନ୍ୟକୁ ବୁଝିପାରିବାର ପ୍ରବଣତା, ତମଠାରେ
 ଗୋଟେ କଥାକୁହା ହୃଦୟ ଅଛି- ଏକଥା ବି ପ୍ରଥମ ଥର ହୃଦ୍‌ବୋଧ
 ହୋଇଥିଲା ମୋର ସେତେବେଳେ ।

ଗନ୍ଧ

ତା'ପରେ ଏମିତି କୌଣସି ନିରୋକ୍ତା ସମୟ, ସନ୍ଧ୍ୟା ଅବା ଖରାବେଳ
 ଯାଇ ନାହିଁ ମୁଁ ତୁମକୁ ମନେପକାଇ ନାହିଁ । ଗୋଟେ ଅଭୂତ ସମ୍ପୋହନରେ
 ମୁଁ ପୁରା ଆତ୍ମହରା ହୋଇଛି । ସେଥିରୁ ତମକୁ ସବୁ ହିଁ ଦେଇଛି । ତମେ ବି
 ଆତ୍ମହରା ହୋଇଛ । ଗାଧୁଆ ଘରେ ବସି ଲୁଚିଲୁଟି ଝୁରିଛ । ଘରେ କେହି
 ନ ଥିବାବେଳେ ଏକୃତିଆ ହୋଇ କାନ୍ଦିଛ । ଛାତି ଭିତରେ କ'ଣ ଗୋଟେ
 ଘଗୁଥିବାର ଅନୁଭବ କରି କାତର ଯନ୍ତ୍ରଣାରେ ଅଧୀର ହୋଇଛ । ବେଶ୍
 କଷ୍ଟ ସବୁକୁ ଭୋଗିଛ । କେବେ ମୋ' ସାମ୍ନାକୁ ଚାଲି ଆସି ମୋତେ
 ପଚାରିବାକୁ ଚାହିଁଛ, କାହିଁକି ଏମିତି ତମ ଆକର୍ଷଣରେ ବିହ୍ୱଳ କଲ
 ଗୌତମ, କାହିଁକି ? କିନ୍ତୁ ପ୍ରତିଥର ଗୋଟେ ଭୟ ଓ ଲାଜ ତମକୁ ଖାଇଛି ।
 ତମେ ଅତୁଟିଏ ବି ମୋ' ଆଗକୁ ଆସିନ । ବରଂ ଚିଠିରେ ଜଣାଇଛ ମୋ'
 ଭିତରେ କ'ଣ ସବୁ ହୋଇଛି ।

ଲାଗୁଛି ମୁଁ ଯେମିତି ଅନ୍ୟମାନଙ୍କଠାରୁ ଅଲଗା ଓ ଏକୃତିଆ । ମୋର ଏ
 କ'ଣ ହେଲା ? ମୋତେ ଏମିତି କାହିଁକି କଲ ଗୌତମ ? ମୁଁ ଏବେ କେଉଁ
 ମୁହଁରେ ତୁମକୁ ସାମ୍ନା କରିବି ?

ମୁଁ ଜାଣେନା ଶ୍ୟାମଳୀ, ମୋର କେଉଁ ଗୁଣ ତମକୁ ଏମିତି ବ୍ୟାକୁଳ
 କଲା ? ତମକୁ ଏମିତି କଷ୍ଟ ଦେବାକୁ ତ ଚାହିଁନାହିଁ ମୁଁ କେବେ ବି । ବରଂ
 ମୋର ସମୁଦାୟ ଭଲପାଇବା ଅଜାଡ଼ି ଦେଇ ତମକୁ ସବୁବେଳେ ଖୁସି ହିଁ
 ଦେବାକୁ ଚେଷ୍ଟା କରିଛି । ବିଶ୍ଵାସ କର, ତମକୁ ମୁଁ ଏତେ ଭଲପାଏ ଯେ,
 ତମେ ଯଦି ମୁଁ କବିତା ନ ଲେଖେ ଆଉ ବୋଲି ଚାହିଁବ, ମୁଁ ଏଇକ୍ଷଣି ଛାଡ଼ି
 ଦେବି କବିତାଲେଖା । ମୋର କବିତା ହିଁ ତମ ଆକର୍ଷଣର କେନ୍ଦ୍ରବିନ୍ଦୁ ନା ।
 ଯଦି ମୁଁ କବିତାଲେଖା ଛାଡ଼ିଦିଏ ତମେ ଆଉ ମୋତେ ମନେ ପକାଇବ
 ନାହିଁ, ମୋ' ପାଇଁ ଆଖୁରୁ ଲୁହ ଝରାଇବ ନାହିଁ, ଖୁସିହେବ- ତେବେ ଆଉ
 ଥରେ ମୋତେ ପରୀକ୍ଷା କରିପାର ।

ଏଥର ଅପେକ୍ଷାକୃତ ଶୀଘ୍ର ପହଞ୍ଚିଲା ତମ ଚିଠି । ତମେ ଲେଖିଛ
 ନା ମୋତେ କାଠଗଡ଼ାରେ ଛିଡ଼ା କରାଇ ଜେରା କରିଛ ! ଜାଣେନା ।
 ତମେ ଲେଖିଛ: ଗୌତମ, ସତ କରି କୁହ, ତମ ଓ ମୋ' ଭିତରେ କିଛି
 ପ୍ରତିବନ୍ଧକ ଅଛି କି, ଯଦ୍ୱାରା ମୋର ଯାହା କିଛି ହୋଇଗଲେ ତମ ହୃଦୟ
 ଭିତରେ ତା'ର କୌଣସି ପ୍ରତିକ୍ରିୟା ସୃଷ୍ଟି ହେବ ନାହିଁ ?
 ତମର ଆବେଗ, ଅନୁରାଗ ଏବଂ ଭଲପାଇବାର
 କିଛି ଗୋଟାଏ ତ ଆଧାର ଥିବ । ନା ତାହା ମୋ'
 ପାଇଁ ତମର ଦୟା ଓ ଅନୁକମ୍ପା ବୋଲି ମୁଁ ଭାବିବି ?
 ଯଦି ଏହା ହିଁ ହୋଇଥାଏ, ତେବେ ଆଜିଠୁ ମୁଁ ଆଉ
 ସ୍ଵପ୍ନ ଦେଖିବି ନାହିଁ । ମୋର ଯେ ଏଠି ଦିନ ସବୁନାହିଁ
 ଗୌତମ, ପ୍ରତିଟି ମୁହୂର୍ତ୍ତ ଏତେ ଲମ୍ବା ବଞ୍ଚିବା ବୁରୁହ
 ହୋଇପଡ଼ିଲାଣି । ଆଜ୍ଞା ଏମିତି କ'ଣ ହୋଇପାରିବ
 ନାହିଁ- ତମେ ଦେଉଥିବ, ମୁଁ ନେଇ ପାଉଥିବି, ନେବାର
 ଯୋଗ୍ୟ ହୋଇଥିବି । ଏହା କ'ଣ ସବୁଦିନ ହୋଇପାରିବ
 ନାହିଁ ? ଏବେ ବି ଭୟ ହୁଏ ତମକୁ ନେଇ । ତମକୁ କ'ଣ
 କିଛି ଦେଇପାରିବି ନାହିଁ ମୁଁ ? ସେଥିପାଇଁ ଗୌତମ
 ଯାହା ପାରୁଛ ମୋ'ଠାରୁ ନେଇଯାଅ, ଯାହା ଇଚ୍ଛା
 ତାହା । ତମର ସବୁ ଭୂମିକା ମତେ ଖୁସି କରାଇବ । ଯଦି
 ଦୟାର ପାତ୍ର କରିବ ତା' ବି ସ୍ଵୀକାର କରିବି । ସେଇ
 ପ୍ରୀତି ହିଁ ଯୋଇ ଦେଉଥିବ ମୋତେ- ମୁଁ ମାଜିମୁଜି
 ହୋଇ ଯାଉଥିବି ଆହୁରି । କେବେ ବି ଭାବିବି
 ନାହିଁ ତମେ ମୋତେ ଘୃଣା କଲ, ଭୁଲିଗଲ ।
 ବରଂ ତମର ଭଲପାଇବା, ଦୟା ଓ ଘୃଣାକୁ
 ଗଳା ହାର କରି ବୁଲୁଥିବି ଜନ୍ମ ଜନ୍ମାନ୍ତର । ତେବେ
 ମୁଁ ଆଉ ପାରୁନି । ମୋ' ଭିତରେ ଏତେ ଦୃଷ୍ଟା ଯେ
 ମନ ବୁଝୁ ନାହିଁ । ମୋର ଖାଲି ଚିକିଏ ପ୍ରତିଶ୍ରୁତି ଲୋଡ଼ା ।
 ଦେଇପାରିବ ଗୌତମ ?

ନିଜକୁ ଏହାଠାରୁ ଆଉ ଅଧିକ କ'ଣ ଖୋଲି
 ଦେବି ତମଠାରେ । ତଥାପି ଅନେକ କଥା ଅକୁହା
 ରହିଛି ମୋ' ଭିତରେ, ସେ ସବୁ କହିଦେଲେ ତମକୁ
 ଆଉ ମୁହଁ ଦେଖାଇ ପାରିବିନି । ଏବେ ନିଷ୍ପତ୍ତି ନେବା ଗୌତମ ତମ ଇଚ୍ଛା ।
 ମୋତେ 'ଶାପ' ଦିଅ କି 'ମୋକ୍ଷ' ସବୁ ପାଇଁ ମୁଁ ପ୍ରତୀକ୍ଷା କରିବି ।
 ଏ ଚିଠିରେ ମୋ'ଠାରୁ ତମେ କ'ଣ ଲୋଡ଼ିଛ ଶ୍ୟାମଳୀ ? ମୋତେ ନା
 ମୋ' ଭଲ ପାଇବାକୁ ? ଯଦି ମୋତେ, ତା'ହେଲେ ମୁଁ ସେଠି ନିରାଧାର ।
 କ'ଣ ଚାହିଁ କୁହ ?
 ଏଥର ଆଉ ଆସିଲା ନାହିଁ ଶ୍ୟାମଳୀର ଚିଠି । ଡେରିରେ ବି ନୁହେଁ ।
 ତା'ପରେ କାହାର ପଢ଼ା ହୋଇ ଚାଲିଗଲା ସେ ମୁଁଠାଏ 'ଭ୍ରମ' ଫିଲି ଦେଇ
 ମୋ' ଆଡ଼େ । ତଥାପି ମୁଁ ତୁମକୁ ଭଲପାଏ ଶ୍ୟାମଳୀ । ପାଉଥିବି ବି ।

- ପ୍ଲଟ୍ ନଂ: ୩-୩୮୯/୩୨୦୬, ଫକୀରମୋହନ ନଗର, କରଞ୍ଜିଆ, ବାଲେଶ୍ଵର

ଦୁଇଟି ମିନିଗାନ୍ତ

ପ୍ରକାଶ ଚନ୍ଦ୍ର ମୁନି

୧॥ ଆୟବିକାଳି

ବଜାରରେ ଏତେ ଆୟବିକାଳି ଥିବା ସତ୍ତ୍ୱେ
 ସେଇ ଝିଅଟି ପାଖରୁ ଆୟ ନେବା ପାଇଁ ମୋର
 ଭାରି ମନହେଲା ।

ପଚାରିଲି - ଆୟ ଦର କେତେ ?

କହିଲା - କେଜି ୨୦ ଟଙ୍କା ।

ମିଠ ନା ଖଟା ?

- ନାଉଁ ବାବୁ, ମୋ' ଆୟ ଦେଖୁନ, ଏ କ'ଣ ଖଟା ଭଳି ଦିଶୁଛି । ଦେଖ

ତା'ର ରଂଗ, ରୂପ । ଚାଖୁଲେ ସିନା ଜାଣିବ ମିଠା ନା ଖଟା । ସେ ମୋ'
 ହାତକୁ ଭିଡ଼ିଧରି କବରଦସ୍ତ ତେନାଏ ଆୟ ଚଢ଼ାଇଦେଲା । ଚାଖୁ ଦେଖୁଲି
 ଭାରି ମିଠା । ମୋ' ଦେହରେ ଏକ ଅଜଣା ଶିମ୍ବରଣ ଖେଳିଗଲା । ମନଟା
 କେମିତି କେମିତି ହୋଇଗଲା । କେଜିଏ ଆୟ ଦିଅ- କହିଲି । ପଚାଶ ଟଙ୍କା
 ନୋଟ୍ ଖଣ୍ଡେ ବଢ଼ାଇଦେଲା । ଫେରସ୍ତ ଟଙ୍କା ନେବା ପାଇଁ ଅପେକ୍ଷା କଲି
 ନାହିଁ । ସେ କେବଳ ବଲବଳ କରି ମୋତେ ଚାହିଁ ରହିଥାଏ । ଫେରିଲା
 ବେଳେ ଭାବିଲି କ'ଣ ମୋତେ ମିଠା ଲାଗିଲା । ଆୟ ନା ଆଉ କ'ଣ !

୨ ॥ ବରପ୍ରାପ୍ତି

ସେଦିନ ବଙ୍ଗଳା ଭିତରେ କଲଗାର୍ଲର ବାହୁମାଣରେ ଆବଦ୍ଧ ମନ୍ତ୍ରୀ ତାକୁ
 ପଚାରିଲେ, ସୁନ୍ଦରୀ ତୁମ ଅଭିପ୍ରାୟ କ'ଣ ?

- ଚାକିରି, ମନ୍ତ୍ରୀଙ୍କ କପାଳରେ ସବୁ ତୁମାଟିଏ ଆଜିଦେଇ କହିଲା
 ତରୁଣୀଟି ।

- ବ୍ୟସ୍ତ ହୁଅନି ଅଲବତ ହେବ- କହିଥିଲେ ନିଜ ଆୟରରେ ନ ଥିବା
 ମନ୍ତ୍ରୀ । ଅପହରଣ ମାମଲାରେ ମନ୍ତ୍ରୀ ଜଡ଼ିତ ହେବାପରେ ତାଙ୍କ ବଙ୍ଗଳା
 ଘେରାଉ ହୋଇଥିଲା । ମନ୍ତ୍ରୀଙ୍କ ପି.ଏ. ପଚାରିଲେ ତୁମର ଅଭିପ୍ରାୟ
 କ'ଣ ? ଟଙ୍କା... ଟଙ୍କା... ଏକ ସ୍ଵରରେ କହିଥିଲେ ବିଶୋଭକାରୀ ଜନତା ।
 ଏଇ ନିଅ- ଟଙ୍କା ବଦଳେ ସୁନାତେନ... । ତା' ପରେ ମନ୍ତ୍ରୀଙ୍କ ସୁନ୍ଦରୀ
 ଦାୟିତ୍ୱରେ ଥିବା ପୋଲିସ୍ ବାବୁ ପଚାରିଲେ- ସାର୍, ମୋ' ପାଇଶା ?
 ତୁମ ପାଇଶା... ପ୍ରମୋଗନ ମିଳିଯିବ- ତଥାପୁ ଭଙ୍ଗାରେ କହିଲେ ମନ୍ତ୍ରୀ ।

- ଲାଲାଶାସନ, ଆସିକା

କ ବି ତା

ଆଉଥରେ ତମକୁ ଦେଖିଲି ଅଗଣାରେ

ଅଖିଳ କୁମାର ମିଶ୍ର

ତମକୁ ଦେଖିଲି ପୁନଶ୍ଚ,
ମନର ଅଗଣାରେ, ତୋଫାତୋଫା
ଜନ୍ମ କିରଣରେ ।

ଯେବେ ଟିକେ ବଳକା ସମୟ ମିଳେ,
ତମକୁ ମନେପକାଏ ଓ ଅଜାଣତେ
ପାଦ ମୋର ମାଡ଼ିଯାଏ କୁଆଡ଼େ, ଜାଣେନା ।

ବର୍ଜିତ ଗଳିର ଶେଷ ସାମାରେ ଏକ ଘରକୁ ଯାଏ,
ଠକଠକ କରେ,
ଝରକା ଫାଙ୍କରେ କିଏ ଚାହେଁ,
ଜନ୍ମ ହସେ, ଫିକା ଆଲୁଅ ଛାଟେ ।

ରଂଗଭରା ପକ୍ଷୀମାନେ ଉଡ଼ିଛି ପୁରୁସତ୍ତ୍ୱରେ
ରାସ୍ତାରୋକୋ କରନ୍ତି ଜଟିଳ ବେଦନା,
ଭିଜାଇ ଦିଅନ୍ତି ଛାତି ଛୋଟଛୋଟ ଖୁସି-
ସମସ୍ତ ବ୍ୟାପାର ତ ଛୋଟ ହିଁ ଜିଇବା ସକାଶେ,
ଖାଲି ସଂପର୍କ ବଦଳିଯାଏ,
ମୁଲିବଡ଼େ, ଜିଦ୍ ଆସେ ଓ
ତମକୁ ମତେ ବରବାଦ କରେ ।

ଅଗଣାରେ ଜନ୍ମ ତେରଞ୍ଜା ହସେ
ଖେଳେ ଛାଇଆଲୁଅର ଆସିବାଯିବାରେ,
ପୁଣି ତମକୁ ଦେଖିଲା ପରେ,
ପବନକୁ ଅନୁଭବ କଲି,
ରତ୍ନକୁ ଚିହ୍ନିଲି, ନଦୀକୁ ଦେଖିଲି
ଓ ତମେ ହିଁ ତ ଥିଲ ପ୍ରେମ,
ଏକଥା ଏବେ ଜାଣିଲି ।

— ନିର୍ଦ୍ଦେଶକ, ରିଜିଓନାଲ ଆଉଟରିଚ୍ ବ୍ୟୁରୋ, ଡିଏଫ୍‌ସି
ସୂଚନା ଓ ପ୍ରସାରଣ ମନ୍ତ୍ରାଳୟ
ଏନ୍‌ଏସ୍‌ଏମ୍ କ୍ୟାମ୍ପସ୍, ଓମ୍‌ଫୋର୍ଡ୍ ଛକ, ଭୁବନେଶ୍ୱର

ପଥର

ଅନସୂୟା ପଣ୍ଡା

ମୁଁ ଗୋଟେ ପଥର,
ରକ୍ତ ମାଂସର ପଥର ।
ପଥର ହୋଇଛି ବୋଲି ତ ପୂଜାପାଏ,
ପଥର ଯଦି କଥା କୁହେ, ତେବେ ସେ
ପିତା ହୋଇଯାଏ,
ଅହିତା ହୋଇ କଷ୍ଟ ଦିଏ ।

ଭାବନାରେ ତାଳମହଲ ଗଢ଼ିହୁଏ,
ବନ୍ଧୁକ ବି ଚଳେଇ ହୁଏ,
ପ୍ରେମ ଅସି, ପ୍ରତିଶୋଧର ଅଗ୍ନିଠାରୁ ଓଜନିଆ,
ଯୁଦ୍ଧ କେବେ ସମାଧାନ ଦେଇଥିଲା ନା ଦେବ,
ଯେମିତି ହେଲେ ଜଣକୁ ପୁଣି ନୁଆଁଇବାକୁ ପଡ଼ିବ ।
ସେଦିନ ମୁଁ ମୁଣ୍ଡ ନୁଆଁଇଥିଲି,
ଆଜି ବି ନୁଆଁଇଛି,
ସେଇଥିପାଇଁ ତ ମୁଁ ଅବଳା, ଦୁର୍ବଳା ।

ଦୁର୍ବଳାର ଆଖ୍ୟା ନେଇ,
ତ୍ୟାଗର ଅମ୍ଳାନ ତୋରିରେ
ମୁଁ ବାନ୍ଧି ରଖେ ସେମାନଙ୍କୁ,
ନିଜକୁ ଭୁଲି ଲେଖିରଖେ
ସଭିକ ଇଚ୍ଛାର ବିବରଣୀ ।

କେବେ ନିରୋଳାରେ
ନିଜ ସହ କଥା ହେଲାବେଳେ
ଭାବେ, କିଏ ଦୁର୍ବଳ ?
ମୁଁ ନା ସେମାନେ ?
ଦୁର୍ବଳ କ'ଣ ତ୍ୟାଗ କରିପାରେ ?
କ୍ଷତି ସହି, କ୍ଷତ ବୋହିପାରେ ?

କ୍ଷତ ସହିଥବା ମଣିଷଟି ସିନା ବୁଝିପାରେ
କ୍ଷତାଳ ହୋଇଥିବା ମଣିଷକୁ ।
ଯିଏ ବୁଝିବାକୁ ଚାହେଁନି ତାକୁ କ'ଣ ବୁଝାଇହୁଏ ?
— କାଡ଼ଗୁଡ଼ି, ବାଙ୍ଗାଲୋର

ସଫେଇବାଲା

ଲୁହାର ଦୁଇଟି ଚକ
ଆଉ କେଁ କଟର କେଁ କଟର ଶବ୍ଦ ସହ
ସେ ଗାଡ଼ି ଆଗକୁ ଆଗକୁ ଗଢ଼ି ଚାଲିଥିଲା
ଗଳି ପରେ ଗଳି ପରେ ଗଳି
ଓ ଶେଷ ଗଳିର ଶେଷ ପ୍ରାନ୍ତରେ ଯୋଉ ଖାଲ
ସେ ଖାଲ ପାଖରେ ଆସି ଠିଆହେଲା ।

ଖୁବ୍ ଯତ୍ନରେ
ଖୁବ୍ ଗୋଟେ ତରିକାରେ
ସେ ତାଲାକୁ ଓଲଟେଇ ଦେଲା
ସଫେଇବାଲା,
ଆଉ ଅଳିଆତକ ଅଜାଡ଼ି ହେଇ ପଡ଼ିଲା
ଖାଲରେ ।

ସେ ଆବର୍ଜନା କ'ଣ ସତରେ ଆବର୍ଜନା ଥିଲା
ବରଂ ଥିଲା ଗୋଟେଗୋଟେ ଆଣବିକ ଅସ୍ତ୍ର
ପୃଥିବୀର ଯେଉଁ ଦେଶ, ଯେତେ ଦେଶ
ସେ ଅସ୍ତ୍ରମାନ ସଂପାଦି ଥିଲେ, ସାଇତି ଥିଲେ
ସେସବୁ ଗୋଟେଇ ଆଣି

ମୂଳ ବଙ୍ଗଳା: ଜୟ ଗୋସ୍ୱାମୀ
ଅନୁବାଦ: କେ. ଶ୍ୟାମବାବୁ ଦୋରା

ତା' ଠେଲୀରେ ଭରି କରୁଥିଲା
ସଫେଇବାଲା, ଆଉ ଫିଲୁଥିଲା ।

ସେ ଖାଲରେ
ଝରଝର ହେଇ ଖସି ପଡ଼ୁଥିଲା ଅସ୍ତ୍ର
ସେ ଖାଲ ତଳେ ଥିଲା ଗୋଟେ ସମୁଦ୍ର
ଆଉ ସେ ସମୁଦ୍ର ଜଳସ୍ତମ୍ଭଟିଏ ପାଲଟି
ଉପରକୁ, ଆହୁରି ଉପରକୁ ଆକାଶ ଆଡ଼କୁ ଉଠୁଥିଲା ।

ସୂର୍ଯ୍ୟ, ମହାକାଶରୁ ଓହ୍ଲେଇ ଆସି
ପୃଥିବୀର ମୁଣ୍ଡ ଉପରେ ଆଁ କରି ଠିଆ ହେଇଥିଲା ।
ମନ ଭରି ଏବେ ପାଣି ପିଇବ ସୂର୍ଯ୍ୟ...!
ଲୁଣର ସ୍ୱାଦ କହିଲେ କ'ଣ
ସୂର୍ଯ୍ୟକୁ ମୂଳକୁ ହିଁ ମାଲୁମ ନ ଥିଲା ।

— ଲକ୍ଷ୍ମୀ ବ୍ୟାଙ୍ଗଲସ୍,
ଜନାନା ହସ୍ତଶିଳ୍ପ ରୋଡ୍, ବ୍ରହ୍ମପୁର

ତିନୋଟି କବିତା

ଅଞ୍ଜଳି ଖୁଣ୍ଟିଆ

ପ୍ରେମ ॥ ପ୍ରେମ ଏକ ପବିତ୍ର ପାପ
ସମୟର ଉଜାଣି ସୁଅରେ
ସମ୍ପର୍କର ବଳିଷ୍ଠ ବଳୟେ
ବନ୍ଧନର ମାୟାବା ଜାଲରେ
ପୁଣି ଲକ୍ଷ୍ମଣର ତିନିଗାର ଟଣା
ସଂସାର ସାଗରେ ॥

ମନ ॥ ମନ ଏକ ଉଡ଼ୁଛା ପକ୍ଷୀ
ରୂପ ନାହିଁ, କାନ୍ତି ନାହିଁ
ଶୂନ୍ୟରେ ଉଡ଼େ
ଏ ତାଳରୁ ସେ ତାଳ
ଭାଗ୍ୟ, ଭବିତବ୍ୟ
ସବୁକୁ ବେଖାତିର କରି
ଦୁନିଆ ଦାଣ୍ଡରେ ॥

ଦେହ ॥ ନଶ୍ୱର ଦେହଟା କିନ୍ତୁ
ପ୍ରେମ ଆଉ ମନଠାରୁ
ପୂରା ନିଆରା
ବିଶ୍ୱାସର ଖୋଲାବହି ପରି
ତା'ର ପରିଚୟ, ଯାହା
ମାଟିରେ ମିଶିବା ପରେ ବି
ଜଳୁଥାଏ ଦାଉଦାଉ
ସମ୍ପର୍କର ନିଆଁରେ,
ଚିତାଭଙ୍ଗ ପରେ
ଜନ୍ମଜନ୍ମାନ୍ତର ॥

— ଓଡ଼ିଆ ବିଭାଗ ମୁଖ୍ୟ,
ଉତ୍କଳ କେଶରୀ ତ. ହରେକୃଷ୍ଣ ମହତାବ ସ୍ମାରକୀ
ମହାବିଦ୍ୟାଳୟ, କେନ୍ଦୁଆପଦା, ଭଦ୍ରକ

ଗୀତି-କବିତା

ପ୍ରତିଶ୍ରୁତି

ଗଗନ ବିହାରୀ ନାୟକ

କଥା ଦେଇଥିଲା ଆଶାର ଆକାଶ
ରୁପି ରୁପି କାନେ କାନେ,
ତାରା ଫୁଲ ଖୋସି ଆସିବ ମୋ' ପ୍ରିୟା
ପଢ଼ୁଛି ତା' କଥା ମନେ ॥୦॥

ସେଇ ପ୍ରତିଶ୍ରୁତି ରଖୁଛି ସାଇତି
ଏ ଖୋଲା ହୃଦୟେ ମୋର,
ଦିନ ପରେ ଦିନ ହୋଇଲା ବିଲୀନ
ଆଶା ହୋଇଲା ଅସାର ।
ଅସ୍ତରାଗେ ଭରା ଲାଲିମ ଓଠି
ମନେପଡ଼େ ପ୍ରତି କ୍ଷଣେ ॥୧॥

ଆଖି ଝରକାରେ ଡାକି ଦେଇ ଥରେ
ଛପିଗଲା ପ୍ରିୟା ମୋର,
ରାତିର ସପନେ ଏ ମନ ଗୋପନେ
ମନେପଡ଼େ ବାରମ୍ବାର ।
ସପନ ସାଇତା ତା' ମନର କଥା
ଅପାସୋରା ଏ କାବନେ ॥୨॥

— ୯/୧୦୮, ବିଡିଏ କଲୋନୀ
ତନ୍ଦ୍ରଶେଖରପୁର, ଭୁବନେଶ୍ୱର

ସ୍ମୃତି

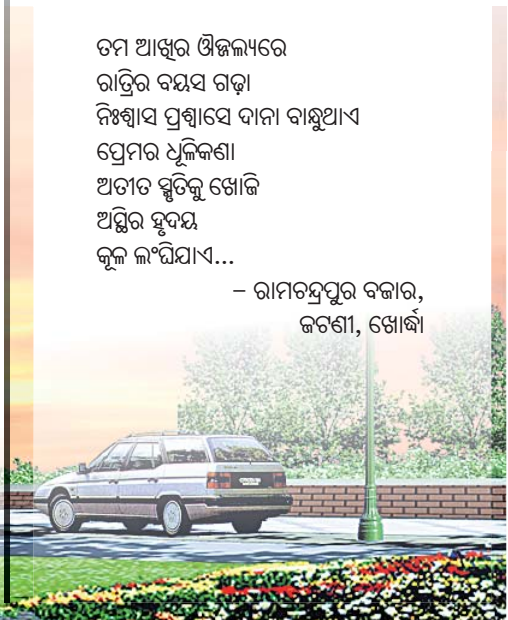
ଦେବଯାନୀ ରାୟ

କଅଁଳ ମନର ଉପବନେ
ଭ୍ରମରର ଗୁଞ୍ଜରଣ
କୁଆଁରୀ କନ୍ୟାର ଅଳସୀ ତରୁରେ
ପ୍ରୀତିର ଆମନ୍ତ୍ରଣ...

ସ୍ମିତହାସ୍ୟେ ତବ ମୃତୁ ଶିହରଣ
ଭେଦିଯାଏ ତୁଣ୍ଡମୂଳେ
କାକରଭିଜା ଜନ୍ମରାତିର
ଭିନ ଏକ ଝାନ ଆସ୍ତରଣ...

ତମ ଆଖିର ଔଜ୍ଜ୍ୱଳ୍ୟରେ
ରାତ୍ରିର ବୟସ ଗଢ଼ା
ନିଃଶ୍ୱାସ ପ୍ରଶ୍ନାସେ ଦାନା ବାନ୍ଧୁଥାଏ
ପ୍ରେମର ଧୂଳିକଣା
ଅତୀତ ସ୍ମୃତିକୁ ଖୋଜି
ଅସ୍ଥିର ହୃଦୟ
କୂଳ ଲଂଘିଯାଏ...

— ରାମଚନ୍ଦ୍ରପୁର ବଜାର,
ଜଟଣୀ, ଖୋର୍ଦ୍ଧା

ଉତ୍ତରାଧିକାର ସୂତ୍ରରେ ପାଇଛି ଲେଖିବାର କଳା...

ଜ୍ୟୋତ୍ସ୍ନା ଦାଶ ପଣ୍ଡା

ଯେହେତୁ ବାପା ଲେଖକ ଥିଲେ, ମୁଁ ଉତ୍ତରାଧିକାର ସୂତ୍ରରେ ସେହି ଗୁଣଟି ପାଇଛି। କିନ୍ତୁ ମୋ'ର ଲେଖିବା ପାଇଁ ସୁଯୋଗ ନ ଥିଲା। ସପ୍ତମ ଶ୍ରେଣୀ ପଢୁଥିବା ବେଳେ ଗୋଟିଏ ବେଶ୍ୟାମୁଦ୍ରାକାର କବିତା ଲେଖିଥିଲି। ଆଉ ସେତିକିରେ ନୀରବି ଯାଇଥିଲି।

ମାତ୍ର ଚଉଦ ବର୍ଷ ବୟସରେ ବାହାଘର। ପରିବେଶ ହିଁ ନ ଥିଲା ମୋ' ପାଇଁ, ନିଜ ଭାବନାକୁ କଲମରେ ପୁଟାଇବା ପାଇଁ। ମୋ' ବଡ଼ ଝିଅ କଲେଜ ଯିବା ପରେ ମୁଁ ଶୁଣୁ ଯାଇଥିବା କଲମର

କାଳକୁ କାଗଜରେ ପୁଟେଇବା ପାଇଁ ଚେଷ୍ଟା କଲି ଏବଂ ସଫଳ ହେଲି ମଧ୍ୟ। ୧୯୮୭ ମସିହାରେ ବିଦାୟ ଇଂରାଜୀ ନବବର୍ଷ ଉପରେ ଗୀତଟିଏ ଲେଖି 'ନବୀନ' ପତ୍ରିକାକୁ ପଠାଇଥିଲି। ସେଇଟା ପ୍ରକାଶିତ ହେବ ବୋଲି ଭାବି ନ ଥିଲି। ମୋ' ବାବା 'ନବୀନ'ଟିଏ ଆଣି ମତେ ଦେଇ କହିଲେ- ମା'ରେ ତୋ' କବିତା 'ନବୀନ'ରେ ବାହାରିଛି। କେତେଟା ପ୍ରଶଂସାପତ୍ର ବି ପାଇଛି

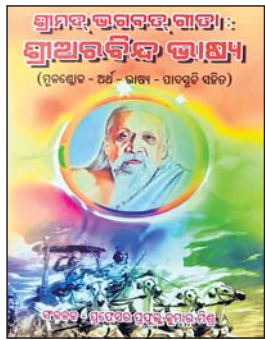
ସେହି କବିତା ପାଇଁ ତା'ପରଠୁ ଆଜିଯାକେ ଲେଖିଛି। ଗଳ୍ପ, କବିତା, ଶିଶୁ କବିତା, ପ୍ରବନ୍ଧ, ଆଲୋଚନା, ପାରିପାର୍ଶ୍ଵିକ ପରିବେଶ, ନାରୀ ଜୀବନର ସଂଘର୍ଷ, ଅନୁଭୂତି, ଆଧ୍ୟାତ୍ମିକ ଲେଖା ବହୁ ସଂକଳନ ଏବଂ ପତ୍ରିକାରେ ସ୍ଥାନିତ ହେଉଛି। କିନ୍ତୁ ସେଦିନର ସେହି 'ହେ ବିଦାୟ ବର୍ଷ' କବିତାର ସ୍ମୃତି ମୋ' ମନରେ ଏବେ ବି ଅଭୁଲ ହୋଇ ରହିଛି।

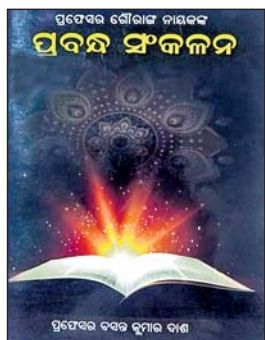
ଶ୍ରୀମଦ୍ ଭଗବତ୍ ଗୀତା: ଶ୍ରୀଅରବିନ୍ଦ ଭାଷ୍ୟ

ସଂକଳକ: ପ୍ର. ପ୍ରଫୁଲ୍ଲ କୁମାର ମିଶ୍ର
ପ୍ରକାଶକ: ଓଡ଼ିଶା ବୁକ୍ ଏମ୍ପୋରିୟମ୍, କଟକ-୨
ପ୍ରଥମ ପ୍ରକାଶ: ୨୦୧୯, ମୂଲ୍ୟ: ଟ.୪୦୦/-

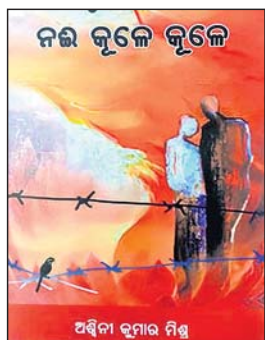
ଶ୍ରୀମଦ୍ ଭଗବତ୍ ଗୀତା ସମ୍ପର୍କରେ ଶ୍ରୀଅରବିନ୍ଦ ଭାଷ୍ୟ ହେଉଛି ଏହି ସଂକଳନର ପ୍ରସଙ୍ଗ, ଯାହାକୁ ପ୍ରଫେସର ମିଶ୍ର ଖୁବ୍ ଯତ୍ନ ସହ ଉପସ୍ଥାପନ କରିଛନ୍ତି ୪୩୨ ପୃଷ୍ଠା ସମ୍ବଳିତ ତାଙ୍କ ଭାଷାନ୍ତରରେ। ଗୀତାର ମୂଳ ଶ୍ଳୋକ, ତା'ର ଅର୍ଥ ଓ ସେ ସମ୍ପର୍କରେ ଶ୍ରୀଅରବିନ୍ଦ ବିଶ୍ଳେଷଣ- ଏହା ହିଁ ହୋଇଛି ଗ୍ରନ୍ଥଟିର ଖସଡ଼ା। ଶ୍ରୀମା' କହିଛନ୍ତି- ଶ୍ରୀମଦ୍ ଭଗବଦ୍ ଗୀତାର ବାଣୀକୁ ଏକ ମହାନ ଆଧ୍ୟାତ୍ମିକ ବିପ୍ଳବର ଆଧାର ଭାବେ ଶ୍ରୀଅରବିନ୍ଦ ବିବେଚନା କରିଛନ୍ତି, ଯାହାର ଦିଗ୍‌ବର୍ତ୍ତନ ଦ୍ଵାରା ମଣିଷ ମିଥ୍ୟା ଓ ଅଜ୍ଞାନତାରୁ ମୁହିଁ ଫେରାଇ ସତ୍ୟ ପ୍ରତି ଜ୍ଞାନେ ଉନ୍ମୁଖ ହୋଇଉଠିବ। 'ପୁରୋବାକ୍'ରେ ଲେଖକ ଲେଖିଛନ୍ତି: "ପ୍ରସ୍ତୁତ ଗ୍ରନ୍ଥଟି ଶ୍ରୀଅରବିନ୍ଦଙ୍କ ସ୍ଵକାୟ ବ୍ୟାଖ୍ୟାନକୁ ଗୀତାର ଶ୍ଳୋକାନୁସାରେ ଗୀତା ନିବନ୍ଧନାଳୀ, ଦିବ୍ୟଜୀବନ, ଯୋଗ ସମନ୍ୱୟ, ଯୋଗ ସମ୍ପର୍କ ପତ୍ରାବଳୀ ଓ ମାନବଯୁଗତକ୍ରମି ଗ୍ରନ୍ଥ ନିତ୍ୟରେ ପ୍ରକଟିତ ସ୍ଵକାୟ ବ୍ୟାଖ୍ୟାକୁ ଆଧାର କରି ଗୀତାର ଶ୍ଳୋକାନୁସାରେ ତାଙ୍କର ଅଭିବ୍ୟକ୍ତିମାନ ଗ୍ରହଣ କରାଯାଇଛି। x x ଏହି ସଂସ୍କରଣରେ ଗୀତା ନିବନ୍ଧନାଳୀ ଓ ମାହେଶ୍ଵରୀଙ୍କ ଇଂରାଜୀ ପୁସ୍ତକ 'Bhagavatgita in the light of Sri Aurobindo'କୁ ଆଧାର ଭାବେ ଗ୍ରହଣ କରାଯାଇଛି।" ତେବେ ସେ ଯାହାହେଉ, ଶ୍ରୀଅରବିନ୍ଦଙ୍କ ଗୀତାନୁଧ୍ୟାନ ସମ୍ପର୍କରେ ଅବଗତି ନିମିତ୍ତ ଆଲୋଚ୍ୟ ଗ୍ରନ୍ଥଟି ଓଡ଼ିଆ ଭାଷାଭାଷୀଙ୍କ ପାଇଁ ଏକ ଉପାଦେୟ ପୁସ୍ତକ, ଏଥିରେ ସନ୍ଦେହ ନାହିଁ।

ରଚନା, ଯହିଁରେ ପ୍ରଫେସର ନାୟକ ନିଜ ସୃଜନକର୍ମର ହେତୁ ସମ୍ପର୍କରେ ସ୍ଵୀକାରୋକ୍ତି ଦେଇଛନ୍ତି। ସେ ଲେଖିଛନ୍ତି 'ଠିକ୍‌ଠିକ୍ ବୁଝିବା ଓ ଜାଣିବାର ଏକ ଅଦମ୍ୟ ଆଗ୍ରହ' ଦ୍ଵାରା ଅନୁପ୍ରେରିତ ହୋଇ। ସେ ଲେଖିଛନ୍ତି, 'ନିଜକୁ ନିଜେ ଅଧିକ ଅଧିକ ଚିହ୍ନିବା' ପାଇଁ। ବହିରେ ସ୍ଥାନିତ ୫୩ଟିଯାକ ନିବନ୍ଧ ଓଡ଼ିଆ ପ୍ରବନ୍ଧ ସାହିତ୍ୟ ଭଣ୍ଡାରରେ ଗୋଟିଏ ଗୋଟିଏ ଅମୂଲ୍ୟ ରତ୍ନ। କାଳିଦାସ, ମଧୁସୂଦନ, ଭୀମ ଭୋଇ, ରାଧାନାଥ ଓ କୁନ୍ତଳାକୁମାରୀଙ୍କ ସାହିତ୍ୟ ସମ୍ପର୍କରେ ଲେଖକଙ୍କ ବିବେଚନା ଯେପରି ଅନନ୍ୟ; ଶ୍ରୀକୃଷ୍ଣ, ଶ୍ରୀରାମକୃଷ୍ଣ, ଚଲ୍ଲଷ୍ଟୟ, ସ୍ଵାମୀ ଶିବାନନ୍ଦ ସରସ୍ଵତୀ, ଶ୍ରୀଚୈତନ୍ୟ, ଆଚାର୍ଯ୍ୟ ଶଙ୍କର ଓ ପୁଣ୍ୟାତ୍ମା ଗୋପବନ୍ଧୁଙ୍କ ଦର୍ଶନ ସମ୍ପର୍କରେ ତାଙ୍କର ଅନୁଧ୍ୟାନ ସେହିପରି ବିକଳହୀନ।

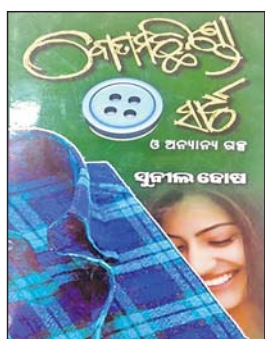

କବିତାର ପୁଞ୍ଜି ସମାଜର ତଳସ୍ତରରେ ପେଟକୁ ଦାନା ଓ ପିଠିକୁ କନା ପାଇଁ ସଂଘର୍ଷ କରୁଥିବା ମେହନତୀ ମଣିଷ। ବହିଟିକୁ ଉତ୍ସର୍ଗ କରିଛନ୍ତି କବି ପେଟପାଟଣା ପାଇଁ ଖଣି ଭିତରକୁ ଚତରଖଟି ଯାଇଥିବା ଓ ଆଉ ଫେରିପାରି ନ ଥିବା ମେଘାଳୟର ସେଇ ୧୫ଜଣ ଶ୍ରମିକଙ୍କୁ। 'ଜଗୁଆଳ' କବିତାରେ କବି ତା'ର ଅସହାୟତାକୁ ଚିହ୍ନିତ ଏହିପରି: "ସମସ୍ତେ ଜାଣନ୍ତି/ ତୁମେ ଜଗୁଛ ସଭିକୁ/ କିନ୍ତୁ ଜାଣ ତୁମେ ଭଲ କରି/ କେତେ ନିଃସହାୟ ତୁମେ/ ଏମିତି ଏ କାମଟିକୁ/ ସାରୁଅଛ ଯେନତେନ/ ଅଭିନୟ ଭଳି ।" (ପୃ: ୧୫) "ହୀରାକୁଦ ଓ ମୋ' ଡୁବିଲା ଗାଁ" ଶୀର୍ଷକ କବିତାରେ କବି ଅତଳତଳ ଜଳ ଭିତରେ ହଜିଯାଇଥିବା ନିଜ ଗାଁର ସ୍ମୃତିଚାରଣ କରନ୍ତି। କହିଛନ୍ତି- "ଏବେ ବି ଶୁଭୁଛି କାନରେ/ ଆମ ଘର ଭଙ୍ଗା ହେଉଥିବା ବେଳର/ ବୁଲିବାଲ ସବୁ, ଦିଶୁଛି ସେଇ ଚିତ୍ରାୟିତ/ ପାନପତ୍ରିଆ କବାଟ/ ସବୁ ଆସବାବକୁ ଟୁକ ତାଲାରେ ଲଦି, ଆମେ ଯାହା ଆଣିଥିଲୁ/ ଭିଜିଲା ଆଖିରେ, ଆବୌ ଦିଶନ୍ତି/ ସେଇଭଳି ଆଜିକାର ସାମଗ୍ରୀ/ ଶୋ'ରୁମ୍‌ମାନଙ୍କରେ।" (ପୃ: ୫୩) 'ପାଗଳ', 'ବର୍ଷାବତରଣ', 'ପାହାଡ଼', 'ସମୁଦ୍ର ଆଡ଼କୁ', 'କଣ୍ଠେଇ', 'ପକ୍ଷୀ ନ ଥିବା ମୂଲକରେ' ଓ 'ଯିବାକୁ ହେବ' ପ୍ରଭୃତି ବହୁ କବିତାରେ କବିଙ୍କର ଆତ୍ମିକ ଦହନ ଓ ଦ୍ରୋହକୁ ପ୍ରତ୍ୟକ୍ଷ କରିଛୁ।

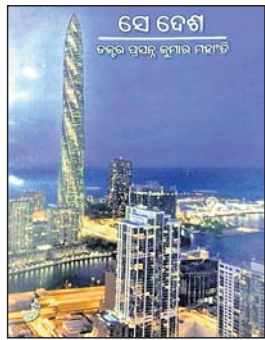
ବୋତାମିଛଣା ସାର୍ତ୍ତ ଓ ଅନ୍ୟାନ୍ୟ ଗଳ୍ପ

ଗାଳ୍ପିକ: ସୁନୀଲ ବୋଷ
ପ୍ରକାଶକ: କାହାଣୀ, କଲ୍ୟାଣୀ ନଗର, କଟକ-୧୩
ପ୍ରଥମ ପ୍ରକାଶ: ୨୦୧୮, ମୂଲ୍ୟ: ଟ.୧୨୫/-
୧୪ଟି ଗଳ୍ପ, ଗୋଟିଏ ଡାକରେ ପୁଟିଥିବା ୧୪ଟି ପୂଲ ପରି। ଗପଗୁଡ଼ିକର ଚେହେରା ଯେତିକି ଉଜ୍ଜ୍ଵଳ, ବାସ୍ନା ବି ସେହିପରି ମହମହ-ହଠାତ୍ ଜାଣି ହୁଏନି ଠିକ୍ କେଉଁଠୁ ଆସୁଛି। ଶେଷ ଗଳ୍ପଟି 'ବୋତାମିଛଣା ସାର୍ତ୍ତ'। ୬ ପୃଷ୍ଠାର ଛୋଟ ଗପଟିଏ। ଆରମ୍ଭ କଲେ ସାରିବାକୁ ବାଧ୍ୟ, ଯେତେ ଅମନଯୋଗୀ ହେଉ ପଛ ପାଠକ। ଯିଏ ଛିଣ୍ଡେଇଛି, ତା'ରି ପାଖରେ ଅଛି ବୋତାମିଟି। ସେ କିନ୍ତୁ ନାହିଁ। ବୋତାମିଟିକୁ ଲଗେଇ ଦେବ ବୋଲି କହିଥିଲାଯେ, ହେଲେ କହିବା କହିବାରେ ରହିଯାଇଛି। ସେଇ ସାର୍ତ୍ତ ପିଛିଲେ ସେ ମନେପଡ଼େ। ଜୀବନର ଖୁବ୍ ଛୋଟ ଛୋଟ ଘଟଣା, ଯାହାକୁ ଆମେ ନଜର ଦେଉନା, ତାକୁ ସୁନୀଲ ଚମତ୍କାର ଗପ କରିଦିଅନ୍ତି। ତାଙ୍କ ଗପର ଘଟଣା ସବୁ ସତ ନା ତିଆରି? ସତ ହେଇଥିଲେ ମିଛ ପରି ଲାଗେ, ମିଛ ହେଇଥିଲେ ସତପରି ଲାଗେ। ଉଚ୍ଚମାନର ଗପରେ ଏହା ହିଁ ଗଳ୍ପର ଶିଳ୍ପ, ଯାହା ଆଲୋଚ୍ୟ ଗ୍ରନ୍ଥରେ ପ୍ରାୟତଃ ଉପଲବ୍ଧ।

ସେ ଦେଶ

ଲେଖକ: ଡ. ପ୍ରସନ୍ନ କୁମାର ମହାଂତି
ପ୍ରକାଶକ: ଅପୂର୍ବା, ଯୁନିଟ୍-୩, ଭୁବନେଶ୍ଵର-୧
ଦ୍ଵିତୀୟ ପ୍ରକାଶ: ୨୦୧୯, ମୂଲ୍ୟ: ଟ.୨୦୦/-
ଆଲୋଚ୍ୟ ଭ୍ରମଣଗ୍ରନ୍ଥଟିର ଏହା ଦ୍ଵିତୀୟ ସଂସ୍କରଣ, ଯାହାର ପ୍ରଥମ ସଂସ୍କରଣ ପ୍ରକାଶ ପାଇଥିଲା ୨୦୧୧ରେ। ନାତି ଅଭାବିକୁ ବହିଟି ଉତ୍ସର୍ଗ କରିଛନ୍ତି ଲେଖକ, କାରଣ ଧରାପୃଷ୍ଠକୁ ତା'ରି ଆଗମନ ପାଇଁ ସେ ସପତ୍ନୀକ ଛ' ମାସ ମୁକ୍ତରାଷ୍ଟ୍ର ଆମେରିକାରେ ରହିବାର ଅବକାଶ ଲାଭ କରିଛନ୍ତି। ବହିଟିରେ ମୋଟ ୪୫ଟି ପରିଚ୍ଛେଦ। ଛୋଟଛୋଟ, କିନ୍ତୁ ବ୍ୟକ୍ତିଗତ ଅନୁଭୂତିରେ ଅପୂର୍ବ। ଆମେରିକା ଅନେକ ଜ୍ଞାନୀଗୁଣୀ ଯାଇଛନ୍ତି ଓ ସେମାନଙ୍କ ମଧ୍ୟରୁ କେହିକେହି ବି ନିଜ ଅନୁଭୂତି ଲେଖିଛନ୍ତି। ହେଲେ, ସେଥିରୁ କେତେକ ଦେଖୁଥିବା ଦୃଶ୍ୟର ଚିତ୍ରାବିବରଣ ହୋଇଛି ତ କେତେକରେ ରହିଛି ସ୍ଵଜ୍ଞାନର ଅନାକାଂକ୍ଷିତ ଅଭିମାନ। ପ୍ରସନ୍ନଙ୍କର ଏ ବହିଟିରେ କିନ୍ତୁ ତଥ୍ୟ ଓ ଅନୁଭୂତି ଯୁଗନବ। ଜ୍ଞାନ ଅଛି, ନାହିଁ ଅହମିକା। ତଥ୍ୟ ଅଛି, ନାହିଁ ପଠନ କ୍ଳାନ୍ତିର ଚୋରାବାଲି। ପ୍ରସନ୍ନ ଛଡ଼ା ଯାହା ଅନ୍ୟ କିଏ ଲେଖିପାରନ୍ତା ନାହିଁ, ତା'ରି ସତସତ୍ୟ ନାହିଁ 'ସେ ଦେଶ'।

ନଇ କୂଳେ କୂଳେ

କବି: ଅଶ୍ଵିନୀ କୁମାର ମିଶ୍ର
ପ୍ରକାଶକ: ପ୍ରବାହ, ଗୋବିନ୍ଦପୁର, ଦେବୀଦ୍ଵାର, ଯାଜପୁର-୭
ପ୍ରଥମ ପ୍ରକାଶ: ୨୦୧୯, ମୂଲ୍ୟ: ଟ.୧୫୦/-
ମୋଟ ୪୦ଟି କବିତା ସ୍ଥାନିତ ଆଲୋଚ୍ୟ କବିତାଗ୍ରନ୍ଥରେ ଏବଂ ଅଧିକାଂଶ